

MARSCHALKÓ LAJOS

VÖRÖS VIHAR

HÍDFŐ
1984

A HÍDFŐ BARÁTI KÖRÉNEK KIADÁSA

Fabó László

22 Hancock Street, San Francisco, California 94114

—1984—

XX
Készítette: TURÁN PRINTING AND BINDERY
P.O.BOX "H"
GARFIELD, N.J., USA 07026
XX

ELŐSZÓ EGY POSTHUMUS KIADÁSHOZ...

Ha a hazáján kívül élő magyarság szükségét és bőségét lemérjük, bőségei közül először a könyvkiadás jut eszünkbe. Még ma, 1984-ben is 40-50 munka jelenik meg Nyugaton. Hozzáadva az otthon kiadott könyvek százait, az Újvidéken, Bukarestben és Ungváron megjelent könyveket, nem hiszem, hogy a magyar nyelven megjelenő kiadványok — összehasonlítva a világmagyarság még olvasó fokú rétegével —, százszázalékosan nem világrekord.

Jellemző, hogy az újonnan föltárt irattári jegyzeteket ponygolába öltöztetik s azt, mint az előző nemzedék „gyermekes naivságát”, „örültségig fokozódó fanatizmusát” a Tisza-Duna táján ma uralkodó ún. reálpolitikával hasonlítják össze.

Az adatokkal szemben a nyugaton élő magyarságnak megvolnának az ugyanúgy „dokumentált” anyagjuk, de nem adják ki. Az összeállítások stílusával szemben viszont nincs ellenérv, mert egyszerűen egy stílussal szemben nem lehet argumentálni. A második Világháború, és azt megelőző időszak a mai, ma már harmadik generációnak csak hideg, tudományos ismertetés, hiszen élmény adagja nincsen. Hogy melyik író, melyik kiadványt választom őszintének, hünek és valóságszerűnek, az nem a könyvön, az írón múlik, hanem önmagam helyzetén. Ha gazdasági helyzetem a mai Magyarországon ügyesen jó, akkor nem törődöm, hogy elfogadom a párt ideológusainak írását. Ha gazdasági helyzetem rossz, ha az otthoni mai rendszer nem nyújtja számomra amit munkám és tudásom szerint megérdemelnék, ha elnyomott vagyok, ennek politikai okai vannak, akkor szívesebben nézem meg az ellenkező pólusról szóló írásokat is. Ez az általános felfogás nem korlátozódik a mai Magyarországra. Az utódállamok magyarságának hasonló problémái vannak. Az Európában, Amerikában, Ausztráliában és Délamerikában élő harmadik generáció ugyancsak ezeket a jeleket mutatja.

Meglepett, és csodálattal tölt el az a bátorság, amellyel e könyv kiadói elhatározták Marschalko Lajos „Vörös vihar” című, 1952-ben megjelent munkájának újranyomását. A könyv tulajdonképpen riport anyag, különösen a könyv két első harmadában olyan riportokat hoz, amit valóban akkor írtak. Az erdélyi bevonulás leírása, a háborúba való belépésünk részletei, az akkori interjúk megfestik azt a hátteret, amellyel a mai unokák lemérhetik,

hogy Magyarország sorsát az akkori körülmények között az egyetlen lehető út választása, a reálpolitika vezérelte. Ezt 40-50 év távlatában csak egy jó tollú, őszinte riporter teheti meg, és Marschalko Lajos pontosan ez volt. Csodálatosan találó karcot ad a magyar kormányzóról, Gömbös, Teleki, Darányi és Bárdossy miniszterelnökökről, Eckhardt Tibor és több akkori közéleti személyekről, állandóan tárgyilagosan kiértékelve az akkori kormánypárt és ellenzékeinek fölfogásait. Marschalko Lajos egy kormánypárti lap riportere, de írásai, ez a könyve is igazolja, hogy fölfogása közelebb állt az ellenzékhez.

Marschalko könyve, mai kiadása posthumus munka. Hiánypótló, mert egy erős országnak, lakóinak, akkori problémáinak új megerősítést ad, az apák turbulens életét megmagyarázza, az unokáknak pedig elmeséli azt, amikor szép, nagy és hősies volt magyarnak lenni, mint azt a nagyapáktól, apáktól hallották...

Ma már tudjuk, hogy Marschalko Lajos 1952-ben leírt tetteinek új bizonyítéka a magyarság 1956. évi fölkelése. Az orosz brutalizmus, ha tetszik pánszláv imperializmus, még a szocialista Magyarországot is letiporta, a kommunista Nagy Imrét is kivégezte, hogy érdekei maradék nélkül érvényesüljenek. Az igazi magyar út lehetőségeit igen szűkre szabták, csak a Jó Isten és a magyarság valóságos összefogása adhat kiutat.

Aki velem érez, az talán nem tartja túl kommerciálisnak ha Marschalko Lajos új kiadását és a hasonló könyveket az itteni könyvkiadás „fehér hollójának” nevezem és kérem az olvasók támogatását.

Gébcics Károly

„Mindenki bűnös volt és senki sem.”

Reményik Sándor

Ez az írás nem tudományos történelmi munka. Riport, vagy fénykép. Keskenyfilm a magyar tragédiáról, az antibolsevista Magyarország elpusztításáról. Legtalálósabb az a banális cím volna: „Ahogy az újságíró látta”. Látta a riporter szemével, olykor felületességével, a be nem avatott tájékozatlanságával. De látta! S az újságíró szeretné binni, hogy akkor és ott, ahol történt, így látta mindezt az otthoni nemzet.

A „Vörös vihar” nem vádirat és nem kozmetikai művelet. Nem akar szépíteni és régi magyar mód-szer szerint vádaskodni. Erdély költőjével együtt vallja: „Mindenki bűnös volt és senki sem” Mindenki csak a nemzet nem! Csak az antibolsevista magyar gondolat nem! Magyarország nem bűnös volt, hanem — áldozat. Bűnössé azok akarták bélyegezni, akik a maguk bűneit leplezik és akik a tanukat ölik meg.

Minden antibolsevistának, aki a vasfüggöny mögül származik, tisztában kell lennie azzal, hogy bennünket magyarokat, románokat, szlovákokat, horvátokat és a többieket, Nyugat adott el. A nyugati Morgenthauk adtak el a keleti Beriáknak. Próbáljuk hát levonni ennek a konzekvenciáit és próbáljuk egymással szövetségben keresni a jövőnket, függetlenségünket.

A magyar emigráció felé megértést kér az író. Sok mindent nem jól csináltunk, de nem csinálhattunk mást. Ezért hát, mielőtt valaki nem ér a könyv végére, ne vádolja pártoskodással a szerzőt. Olykor egy-

mással is szemben álltunk mi, antibolsevista magyarok. Voltunk párt, felekezet, rendszer, mozgalom, de az antibolsevista Magyarország minden árnyalata a halálba egyesülve megváltotta tévedéseit. A mártírok, a hősök megölelték egymást a salzburgi Camp Marcusban, az otthoni börtönben és megdicsőültek a közös halálban. Ez a legszentebb magyar egység. Egyben egység minden szomszédnépek hasonló sorsra jutott antibolsevista mártírjaival is.

A hőhérokkal, nemzetgyalázókkal, hamis tanúkkal szemben, ahányan vagyunk jobb, vagy szélsőjobb oldalon, a mi útunk az az egység, amelyre a halálban egyesülve adtak példát hőseink. A mi kötelességünk, hogy a mártírok példáját kövessük: egység a vértanúságban. De egység! Egység! Végre az életben is.

S a mi számunkra az életet úgy hívják: Független Európa! Szabad Magyarország!

EGY NÉP MAGARA MARAD.

1939. szeptember hó

Volóc fölött fekete felhőrongyokat kerget a szeptemberi szél. Mi pedig állunk a határút mellett, amelyen most jön, árad egy elvesző ország menekülő népe. Mert túl a kárpáti hágókon most egy egész ország ég. Ezek az emberek pedig egyenesen a tűzből jönnek. Krakkói tűzoltók, przemysl-i rendőrök, lemergi tüzérek. Autón érkező urak, gyalogos parasztok, akik hozzák a batyuikat. Az állomás harmadosztályú várótermében két kis cica fekszik egy kosárkában. Mellette egy kisírtszemű gyermek. A két macskát hozta magával az elveszett hazából.

A magyar rendőrök azt mondják, hogy tegnap óta szüntelenül jönnek. Riadt, meghajszolt emberek, akik szemük rece-hártyáján a látott borzalmak képeit hozzák. Égő városok, szétvert ezredek, dzsidások, akik lóháton rohamoznak a német tankok ellen. Mesélik, hogy a tankok fölött repülőgépek szállanak és bele géppuskáznak a rohanó sorokba. Nincs menekülés. Nincs ellenállás. Tegnap egész tüzérezred jött át. Az ágyúk csövéreől még csak a börtököt sem húzták le. A kaszárnyából egyenesen idejöttek — a honfalanságba. Közben, végeláthatatlan sorokban most is érkeznek a lengyel hadsereg vöröskeresztes autói. Aztán megint civilek, újra katonák, gyerekek, asszonyok.

Tegnap a „Magyar Nemzet”-ben még tüntetőleg ott volt Ady Endre verse „A Visztula hajósa” és felmuzsikált a vers refrénje:

Lengyelországot Isten ójja!

Most mögöttük jön a tűzorkán, fejük felett pedig kárpáti szél jajgatja:

Finis Poloniae.

Az állomási pósta telefonjáról felhívom Budapestet. Mi újság? Varsó megadta magát és az oroszok bevonulnak a még el nem foglalt területekre.

Tehát csakugyan: Finis Poloniae!

— Az Istenért, szerkesztő úr, — mondja az egyik határvadász főhadnagy, aki tud lengyelül, — meg ne mondja a lengyeleknek az igazságot. Agyonverik rögtön. Mert ilyent én még nem láttam, kérem — teszi hozzá. — Szegények nem akarják hinni a valót. Azt mondják: majd az angolok! Különben, nézze meg a saját szemével.

Az országúton valami nagy csoportosulás van. Lengyel katonák, civilek százai állanak körül egy összelőtt autót. Előtte bronzhajú lengyel lány két kézzel rázza egy lengyel százados gallérját és zokogva üvölti bele az arcába egy tragikus nép jajgató vádjait.

— Ti! Ti kutyák! Ti vagytok lengyel férfiak? Piszkok, szemetek, gyávák! Forduljatok vissza! Hát nem értitek? Danzigban partraszállt négyszázezer angol. Varsó ellenáll. Jön az orosz segítség és Hitler autóiból kifogy a benzin. Hát nem tudjátok? A franciák áttörtek a Siegfried-vonalon és ti megfuttok? Ti kutyák! Forduljatok vissza! Harcoljatok. Döglöjtek meg!

Ezt a lányt, ezt a bronzhajú varsói orvos-kisaszszonyt soha az életben nem lehet többé elfelejteni. Az autóján végig stráfozott a német gépfegyver. A szélvédő üveget szétlőtték, míg jött az égő országon keresztül. És most itt van, hogy visszafordítsa a katonákat. Most itt áll, vérfoltos lovagló csizmájában, mint az új-kori Jean d'Arc.

Ez a lány talán maga Lengyelország. Az örök: je sze Polska niesze gie nyula! Az örök optimizmus, a

hősies balekség. Vagy talán ennél is több: maga a mostani Európa. A vakhit, hogy mi nem veszhetünk el. Hisz a gdyniai rakpartot még védi 192 gyalogos. Az angolok nem hagynak meghalni bennünket.

Hányan hiszik ezt Budapesten is? Hiszen a balekség másik fővárosában most a legnépszerűbb olvasmány Lajos Iván magántanár úr könyve, amelyből kitűnik, hogy a németeknek nincs csak két hétre való benzinjük, hogy a hadseregük rossz és a páncélokat papírmáséból gyártják, mert nincs elegendő vasuk. Mindez a legkomolyabban, az egyetemi magántanár központi tudalmával íratott le és ezt mindenki hiszi. Valahol, valakik így akarják kirobbantani a háborút. Lebecsülni az ellenséget. Valóságga magasztosítani a vágýálmokat! Kik ezek? A német vezérkar szolgáltatta az adatokat, hogy megtévessze a világot? Vagy valaki másoknak örült ostobasága sűrűsödik ebben a könyvben?

Hiába magyaráz most valamit az egyik sebesült lengyel főhadnagy. Hiába sírnak a parasztságok, akik az égő falvakból jöttek. A vak hit és a gőzfejű honfi lelkesedés üvölti itt a gyávaság vádját a katonák és lengyel hősök arcába.

— Anglia nem hagy elveszni minket. Anglia aláírta a szerződést! Anglia megtartja az adott szót.

A lengyel katonák pedig lehajítják a fejüket. A sebesült főhadnagy megtörli a szemét:

— Finis Poloniae! Én egyetlen angol repülőt sem láttam amikor felmorzsolták az egész hadosztályunkat. Finis Poloniae!

Valahogy másként képzeltük ezt még március 15-én. Akkor a világ megcsodálta a magyar kerékpáros zászlóaljakat, amelyek Munkácstól egyetlen 24 óra alatt kerékpároztak fel az ezeréves határra. Volt szakasz, amelynek tagjai közül tízen is tüdőgyulladást kaptak. Hóban, esőben, Szics-gárdisták géppuskatüzében, szemben a kárpáti széllel egy nem-

zet szívének sokkal nagyobb vihara kergette őket:

— Lengyel-magyar határt! Lengyel-magyar hazát!

Akkor a lengyel tisztek álltak a határon, hogy a nagyobbik testvér szeretetével megöleljék a magyar honvédeket. Most mi vagyunk itt, hogy fogadjuk az összeomló Lengyelország fiait. S holnap az orosz lesz itt, hogy megszállja az ezeréves határt. Hogy is írta száz év előtt Kossuth?

„Lengyelország angol és francia szimpátiákra támaszkodhatott és Lengyelország nincs többé!”

Vajjon mit szólnak mindehhez most Pesten? Vajjon megértik-e mit jelent számunkra a lengyel tragédia, vagy majd megint a saját szája ize szerint következtet mindenki. Az egyik azt fogja mondani, hogy Anglia hitszegő, a másik azt fogja üvölni, hogy most nekünk is együtt kell masirozni az orosz-szal. A legtöbb pedig azt fogja szajkózni, hogy most aztán igazán nem szabad csinálni semmit. Hiszen a törzsökös magyarok nagyon precízen hirdetik: a magyarság legnagyobb ereje a termékeny lomhaság. Hogy volna valami harmadik megoldás is? Hát igen! De ez a legkényelmetlenebb. Pedig talán még ad az Isten egy évet, vagy legalább egy felet. És ez alatt itt a németek hátában fel kellene fegyverkezni. Összeszedni a magyar erőt. Kiállítani egy milliós magyar hadereget és ha-út az óra — semleges maradni. Mert a totális háborúban csak a totális semlegesség segít és ahhoz nagyobb hadsereg kell, mint a háborúhoz.

Azonban Kossuth Lajos azt is mondotta, hogy a magyar történelemben van egy végzetes szó: Későn! És most későn van Nyugat számára is. Valami hiányzik ennek a Nyugatnak, amit saját kezével zúzott szét Trianonban, Versaillesban, St. Germainben. Hiányzik a dunai monarchia, amelyről Bismarck mondotta, hogy ha nem volna, fel kellene találni. Most már nincs. Masaryk, Clemenceau, Lloyd Geor-

ge, Wilson jóvoltából nincs többé s a közép-európai vacuumba hol itt, hol ott nyomul be a germán hatalom. Amitől legjobban reszkettek Nyugaton, most az következik be. Az egységes dunai monarchia még ellen tudott volna állani Hitlernek. Most külön gázolja le a Trianonban egymás ellen uszított népeket. Ausztria már nincs. Csehország szintén nincs. Szlovákia épp most engedte keresztül a német csapatokat. A hajdani Habsburg birodalom gypűjén, Galiciában holnap az orosz lesz az úr.

Ki következik soron? Ki menti meg a következőt?

A mai francia hadijelentés azt mondja, hogy a Maginot-vonal előterében járőrtévékenység uralkodik és apróbb lövöldözések folynak. Öreg pilouk kedélyeskednek a német Michelekkel. Itt pedig a Kárpátoknál meghal egy nemzet, amely nekünk testvérünk, barátunk volt. Meghal azzal a duhaj önfeláldozással, hősi naivitással, amely mindig jellemzője volt. És már hónapok óta tüzeltek őket Nyugat felől és a varsói gettó-nacionalizmus berkeiből, hogy álljanak ellen. A segítség jönni fog. Hát most meghalnak. Egyedül. Magukra hagyottan. Hoare Belissháéknak és a mögöttük álló kaftános náciizmusnak ürügy kellett a háború kirobantására. Brombergben a felizgatott lengyelek a németek legérzékenyebb oldalához nyultak. Német gyerekeket és aszsonyokat mészároltak le. Hát most meg kell halni.

Közben az állomásra bepöfög a munkácsi vicinális. Katonákat hoz és rendőröket. Jön egy civilruhás úr is. Megáll a honfitársai mögött, egy ideig hallgatja a doktorkisasszony kitéréseit, aztán lengyelül mondja:

— A budapesti lengyel követség sajtó-attaséja vagyok.

Nagy csend lesz és az attasé hangja úgy kong, mint koporsó fedelén a kalapács:

— Varsó megadta magát. Az oroszok a németek-

kel kötött szerződés értelmében megszállják Kelet-Lengyelországot.

Es örökké látni fogom, amint a bronzhajú Polonia ájultan zuhan az országút sárába s hallani az attasé hozzám intézett szavait.

— Legyen a mi sorsunk önöknek intő példa és figyelmeztetés.

EGY MAGANOS UR.

Vajjon hol is kezdődött a magyar dilemma? Vajjon miben is mutatkozik meg a keserves lélekhasadás? Vajjon miért nem tud egy egységes közvélemény dönteni arról, hogy hova állunk, mit teszünk, ha minket is fenyegetni fog az elsöprés veszélye?

Ez a magyarság húsz évig szenvedte Trianon igáját. Szegények voltunk és kifosztottak. Feldarabolták az országot. Elvették területének két harmadát. Megtagadták a felvidéki, romániai, bácskai magyarok kisebbségi jogát. Hadikárpótlást fizettettek velünk és nem engedték meg, hogy harmincöt ezer főnél nagyobb hadsereget tartsunk, mikor köröttünk állig fegyverben állott az egész kis-antant. Mindez azonban nem volt még elég. A szomszédok ránk kényszerítették a legkegyetlenebb vámháborút és húsz éven keresztül a kenyerének fogyatékoságán érezte minden magyar, hogy velünk valami szörnyiség történt. Nem lehet nemzedékeken keresztül viselni. Jóvá kell tenni így, vagy amúgy.

Ki haragudhatik meg erre a nemzedékre, azért hogy az igazságtalanság gyűlöletében nőtt fel, a nélkül, hogy gyűlölte volna azokat, akik Trianont csinálták? Ki róhatja fel egykor a magyarság bűnéül, hogy az iskolában a Nemzeti Hiszekegyet taníttatta a gyermekeinek, hogy politikusaiknak legjobbjai szüntelen a jóvátétel gondolatával foglalkoztak. Bethlen István épp olyan revíziós álláspontot képviselt, mint Gömbös, vagy akármelyik szociáldemokrata.

Ez a húsz esztendő a börtönfal lerombolásának két évtizede volt. A trianoni rácson ott dolgozott a magyar szellem gyémántfűrője. Országzászlókat állítottunk és a Nem! Nem! Sohát! esküdtük. Ezt

mondták Erdély, Felvidék, Bácska és Bánát magyarjai. Ezt hirdették Amerika és a világ magyarsága.

Es a megtiport nemzet soha nem gondolt arra, hogy a fegyver igazságtalanságával teszi jóvá a béke igazságtalanságát. Hiszen a revíziós kampány sokszor már gyermekien naív elgondolások, reklámtükkök és propaganda eszközök segítségével folyt. Az Országzászlók talpkövéhez Carrarából rendeltük a márványt és rávésztük: Hiszek Magyarország feltámadásában! De soha, senkinek nem jutott eszébe, hogy egy-egy ilyen országzászlós ünnepség költségeiből megcsináltasson egy géppuskát, vagy felszereljen egy tüzer üteget. Az erdélyi határon a Maginot-vonal erődjének mását építették román szomszédaink. Mi országzászlókkal akartuk magunkra hívni a világ figyelmét. Túl a határokon repülőcsoportokat szervezett a cseh, a román, a szerb. Minálunk? A Justice for Hungary átrepülte az Óceánt. Mások katonai szövetségeket kötöttek ellenünk, mi pedig százezres tömegekkel, lovasbandériumokkal fogadtunk egy-egy angol képviselőt, ha eljött meggyőződni sérelmeinkről.

Volt idő, mikor még a legkomolyabb magyar politikusok is hitték, hogy a Rothermere lord által megindított revíziós-hadjárat mégis csak eredményre vezet. Hiszen már több mint hatvan képviselőből állt az angol parlament magyar-barát csoportja és voltak pillanatok, amikor komolyan lehetett számítani rá, hogy egyszer a közvélemény cseickvése mozdítja az angol kormányt is. Hiszen — ebben reménykedtek a reálpolitikusok — amint nőni fog a hitleri hatalom, egyszer csak Angliában is észreveszik majd, hogy Kréta szigetét nem a Földközi-tengeren kell védeni, hanem mondjuk — Sopronnál. Egyszer talán észreveszik hogy a Duna-völgyben nem lehet egységet és rendet teremteni az itt élő népek kibékülése nélkül. Ilyen békére pedig

nincs remény, ha az igazságtalanságokat nem tesszik jóvá.

Vajjon látták-e, vagy látják-e mindezt Angliában azok, akiknek látniuk kellene?

Amikor Bécs örjögő lelkesedéssel fogadta a bevonuló Hitlert, akkor még az úgynevezett németbarát politikusok is azt kérdezték: Vajjon tudják-e Nyugaton: mit jelent ez? Vajjon nem most volna-e ideje annak, hogy megerősítsék Magyarországot? Védelmet, támogatást, pénzt, fegyvert adjanak neki a germán hatalom ellen, amely épp úgy fenyegetett minket, mint Belgiumot, vagy Franciaországot.

S a nagy dilemmára a godesbergi és a müncheni tárgyalások adták meg a választ. Amikor a híres kommunikéből, amelyet Chamberlain és Daladier is aláírtak, *kimaradt Magyarország igényeinek említése is*, megdöbbenek Anglia legőszintébb magyar barátai is! Hogy lehet ez? Hitler, aki az erőszakkal fenyegetőzött, megkapja a Szudéta-földet? Mi pedig, akik a békés igazság érvényesülését követeltük, elfelejtődünk? Kisemmiződünk? És ha így van, akkor mondhatjuk-e a Felvidék magyarjainak, hogy mi nem akarunk semmit? Mi nem fogadunk el semmit! Maradjanak rabok! Nekünk nem kell Kassa és Losonc. Nem kellene a magyarlakta területek!

Es a magyar kormány mégsem akarta elfogadni a Felvidéket. A közvélemény kényszerítette rá, hogy mozduljon meg az ezer esztendő jogok érdekében. A felvidéki Magyar Párt, a híres pozsonyi proklamációban önmagát szabadította fel.

Mint a volóci lengyel lány képét, épp úgy nem lehet elfelejteni azt az öreg hetvenkilenc éves magyart, akivel tavaly, a felvidéki bevonulás idején találkoztunk, nem sokkal azután, hogy az insurrekciós módra összeszedett honvédség átmasírozott a párkányi hídon. A sajtócsoporthoz autójával beletévedtünk

a novemberi ködbe és egyszer csak azt vettük észre, hogy a kukoricásban, — tőlünk ötven lépésre — már Rosenzweig Manó, az átadó cseh törzskapitány géppuskái hevernek, s a záró vonalon hirtelen mégis átrobog egy rozszant bérautó. Fehérszakállú, ősz úr szállt ki belőle. Megölelte a magyar századost, aki bennünket vezetett és zokogva mondta:

— Kedves fiam! Ne haragudjon... Bocsásson meg... Nem akartam úgy meghalni, hogy az életben ne lássak még egy magyar honvédet... Értse meg én már nagyon öreg vagyok... Engem minden pillanatban hívhat a halál!

Romantika volt ez? Lehet. De több, mint egy millió magyar várta így a szabadító honvédseregeket. Lehetett ezeknek azt mondani, hogy Magyarországnak nem kell a Felvidék? Lehetett azt üzeni nekik, hogy haljanak meg rabságban és amíg élnek gyűlöljék, átkozzák azt az anya-országot, amely megszabadíthatta volna őket, de félt megszabadítani? Hát mi köze ezeknek a magyaroknak Hitlerhez? És mi köze az egész nácizmusnak a magyar ezeresztendőhöz. Ezek a mieink, a véreink! Ezek idetartoznak ezer év és minden isteni, emberi igazság jogán!

És ha nem Hitlertől kérjük a bécsi döntést, vajjon ki segített volna nekünk, hogy ez az egymilliónál is több magyar visszakerüljön hozzánk? S most a multból felmerül egy másik kép. A kassai főtér. 1938. november 11. Az a pillanat, amelyben Horthy Miklós fehér lova bevágott a dóm elé. És ott van mindenki!

A magyar országgyűlés, a nép, a hadsereg.

A honvéd-ruhák, díszmagyarok, gyöngyös pártás asszonyok, lányok forgatagában csak egy magános úr ül. Fekete redingójában, esernyőjével, tükörfényes cillinderével olyan mintha most vágta volna ki a legfrissebb londoni divatlapból. Az angol követ nem jött el. Az egyedüli ő, aki eljött erre a napra Angliából.

Csak Rothermere lord van itt. Ő még hiszi, hogy nekünk igazunk van!

S ezekből a napokból még egy harmadik kép merül fel. Vitéz Lépés Győző a beregszászi városparancsnok, jelenlétemben nyitotta fel egyik beregszászi villa lepecsételt ajtaját. Előkelő urak, papok, ügyvédek jártak ide a cseh világban. Egy magasrendű humanizmus, egy kegyes világpolgárság szervezetének voltak a hitvallói. S most, amikor felnyitjuk az aktáikat, a jegyzőkönyveiket egyszerre megborzong a hátunk.

A szikár, öreg ezredes azt mondja:

Olvasd! De minderről egy szót se!

Tizenhét pártot szerveztek a csehek itt Beregszászon. Volt cseh nemzeti párt, magyar párt, zsidó párt, autonómista ruthénpárt, cseh agrárpárt, szlovák párt és csak a jó Isten tudja még hány és miféle párt. De ezeket a marakodó pártokat, ezeket az egymással szemben álló, harcoló, olykor bicskázó pártokat egytől-egyig innen dirigálták. Ebből a villából, amelyben a háromszög és a körző jelvényeit festették Salamon király trónszéke fölé. Igen innen irányították a harcot, a békét, a marakodást. Egy ember irányította és ez a titokzatos férfi, mint a jegyzőkönyvek mutatják — egy félelmetes hatalom ügynöke volt itt a Kárpátokon belül. Moszkva megbízottja. A kommunista Internacionálé legfőbb komisszára.

Mert, amíg Kassán hull a virágeső, amíg a fehér ló patkója szikrát szór a kövezeten és szólnak a dóm harangjai, addig — igen ezt tudomásul kell venni, ezt nem lehet feledni — Moszkva már itt van a Kárpátokon belül! Moskovits Dávid dr. tisztas ügyvéd úr nappal tyúkpereket intéz, de éjjel a világ legnagyobb perében buzgolkodik. Tizenhét pártot, talán egy egész országrészt irányít. Európa védőfalán belül már itt settenkedik a szibériai farkas és Moszkva azt mondja: nekem nemcsak a Felvidék kell, hanem Berlin, Párizs, Prága, Budapest, London is.

Vajjon tudja-e ezt az angol követ, aki nem jött el.
Hiszen Anglia részéről nincs itt senki. Csak egy ma-
gános úr. Lord Rothermere.

Milyen egyedül van. És mennyire egyedül vagyunk!

SORSVALASZTÁS.

Minden nép életében vannak feledhetetlen élmé-
nyek. A magyar nép számára ilyen volt az 1918-as
országvesztés és az 1919-es kommunista diktatúra.
Az októberi forradalomban — a magyar történelem
kezdeté óta — először történt meg, hogy belső cso-
portok kifelé húztak, a cseh, vagy a kis-ántánt érde-
két tekintették a magyar érdeknél előbbrevalónak és
idegen erők, sőt az ellenség ereje által akartak felül-
kerekedni. A másik történelmi élmény talán még ennél
is nagyobb volt. A Dózsa-felkeléstől eltekintve elő-
ször történt meg, hogy törvénytelen hatalom, — is-
mét csak külső erők segítségével — magyarok nevé-
ben, magyarok ellen állított akasztófákat.

Egy ilyen élménynek megrendítő erejét talán soha
sem fogják megérteni ott, ahol még nem volt bolse-
vizmus. Ennek a bolsevik diktatúrának vezéreit Kun
Bélát, Szamuellit, Korvin Ottót és a többiekét vég-
eredményben Moszkva küldötte Magyarország nya-
kára. Egy idegen hatalom ügynökei, hóhérai és dik-
tátorai voltak, még akkor is ha az internacionalizmus
álarcában érkeztek. Idegen eszmét, idegen diktatúrát
képviseltek s mindazok, akik önként csatlakoztak hoz-
zájuk ezzel örökidőkre a hazaárulás gyanújába kever-
ték magukat a magyar nép előtt.

A magyarság, lelke, öntudata mélyén azt kérdezte:
miért húznak ezek kifelé? Mi jogon helyezi valaki,
legyen bár munkás, vagy kapitalista, kereskedő, vagy
intellektuel, saját érdekét, osztály szempontjait a ma-
gyarság érdekei fölé? A kommunista nem az elvei
miatt vált gyűlöltté. Nem a faja miatt. Nem az osz-
tálya miatt. A magyarság egyszerűen a hazaárulót
látta benne és azt vallotta, hogy aki egyszer elárulta

a hazát, aki egyszer idegen hatalom zsoldjába szegődött, el fogja árulni nemzetét másodszor, harmadszor és századszor is, ha erre alkalom nyílik.

Most hát a bolsevizmus ott állt a Kárpátok kapui előtt. S amivel Magyarország erre felelhetett, nem volt más, mint az Árpád-vonal megépítése. Erődökkel rakni meg a hágókat. Bunkert építeni a russzin parasztház kunyhójába is, s ha eljön az idő védeni magunkat: mindhalálig. A bolsevizmustól való félelem nagyobb volt még a revízió utáni vágyakozásnál is. Nem a rendszer félt, hanem maga a magyarság. Tudta, hogy ha még egyszer beteszi lábát ide ez az idegen hatalom, akkor keresztül gázol úron, paraszton, a magyarság nép jellegén, keresztényi hitén. Végig az életén is.

Azonban az orosz követség, — amikor Budapestre érkezett — rendkívül ügyesen próbálta eloszlatni a Szovjet-Unió iránti gyanút, bizalmatlanságot. Újságíró kollégák mesélték, akik ott voltak a követségen, a Nagy Péter-film bemutatóján, hogy az oroszok éppen a szélsőjobbaldalt és a nagybirtokosságot, nagykapitalizmus képviselőit igyekeztek finoman megagítani. A „Nagy Péter” nacionalizmusa a szélsőjobbaldalnak szólt. Az orosz követ kivásalt europérsége a nagybirtokosoknak.

Mikor a bemutató után szóba került a magyar „feudalizmus” problémája, az orosz követ, kissé udvariatlanul, de mégis finoman mondta:

— Minket nem érdekel. Legfeljebb, majd belépőjegyeket szedünk a határon és mutogatni fogjuk a magyar grófokat, — mint egzotikumokat.

A magyar arisztokrácia egyes tagjai pedig nem sértődtek meg, hanem levonták épp azt a konzekvenciát, amelyet a követ akart.

— Hohó! — mondták, akkor hát ezek az oroszok nem is olyan rossz fiúk. Egzotikumnak tartanak, de a birtokot meg fogják hagyni.

Az oroszok a magyar parasztnak egyelőre nem mondtak semmit. Nem kezdtek propagandát, nem támogatták azt a pár kommunistát, aki a föld alatt dolgozott. Ők most — mindenféle okból — azt a látszatot akarták kelteni, hogy a bolsevizmus megváltozott. Szalonképes lett. S ez a látszat jól jött a baloldali intellektüeleknek. Sajtóban, könyvekben kezdték magyarázni, hogy a bolsevizmus már túljutott a forradalmi Sturm und Drang korszakán. És ha egyszer Sztálin szembefordul Hitlerrel, vagy Hitler Sztálinnal, — mert hiszen egész bizonyos, hogy szembe kerülnek majd — akkor nekünk ott van a helyünk Sztálin oldalán, aki kultúr-ember és jó demokrata.

Abban a pillanatban azonban, ahogy a Szovjet megtámadta Finnországot, egyszerre vége lett mindannak, amit az orosz követ lassan felépített a magyar grófok és a baloldal álmaiban. A Finnország elleni támadás úgy hatott a magyar közvéleményre, mint a részegre a hidegvíz. Egyszerre kijózanodott mindenki.

A magyarság, a Don mellől hozott ősi ösztönével, a keleti népek titokzatos hetedik érzékével megérezte, hogy Ázsia, a népek temetője nyújtja ki most a kezét a kis finn testvér felé. A Nyugaton lekötött németység hátában a népek legártatlanabb báránycáját akarja elrabolni a szibériai vérmedve. Nem! A bolsevizmus nem változott. És nem fog változni soha! Kényuralom maradt és az marad mindörökké, már pedig — hogyan is írta csak Kossuth Oroszországról — „kényuralom terjeszkedni, vagy bukni kényszerül! És ennek a terjeszkedésnek az útjában ott fekszünk mi is. Rajtunk keresztül visz az út a Földközi, az Adriai meleg tengerek felé.

Ha volt nép Európában, amely a finnekkel együtt mindenkit megelőzve látta a bolsevizmus útját, célját, terjeszkedési területét, akkor azok mi voltunk: — magyarok. Nekünk a bolsevizmus a halált jelenti. Ezt világosan látta a paraszt, a munkás, a középosztály-

beli, a polgár, és a katona s nekünk, ha üt az óra, azon az oldalon lesz a helyünk, amely a bolsevizmus ellen felveszi a harcot. Nem Hitler oldalán! Azon az oldalon... Hiszen voltak órák, amikor még komolyan hihettük is, hogy ez az oldal az angol-szász népek nagy családja lesz.

Ezekben a napokban régi ismerős látogatott meg a szerkesztőségben. Valamikor együtt ültünk a hajdúböszörményi gimnázium padjaiban. Nyolc évig voltunk barátok. Aztán Dénes eltűnt a szemem elől. Csak mostanában hallottam róla, hogy valahol itt Pesten tevékenykedik — a politikában. Jőnevű ügyvéd lett. Nagy irodája volt és kezdett ismertté válni a lipótvárosi társaságokban.

— Nézd, — kezdte, mikor leült a szemközti üres íróasztalhoz — azért jöttem, hogy beszéljünk egy kicsit. Bitosan hallottad, hogy nekem is sikerült egzisztenciát teremteni. Az irodám jól megy. Az emberek kezdenek rám hallgatni. Téged a cikkeiden keresztül hallgatnak meg. Engemet másként. Tudom azt is, hogy nem vagy a mi ellenségünk. Te is tudhatod, hogy a kommunista diktatúra idején veletek együtt dolgoztam, Szmuk elvtárs, meg Rubinstein elvtárs ellen. A nagyapám ott harcolt a szabadságért a Kossuth seregében. Az apám a Te édesapád századában volt káplár. És most, mégis úgy érzem, hogy távolodni kezdünk egymástól. Lélekben. Gondolkodásban. Olvasom a cikkeidet és nincs ellenük semmi kifogásom. Azonban a magyar levegő valami furcsa türelmetlenséggel van tele. Az utcán azt üvöltik a nyilasok, hogy le velünk. A határon ott áll Hitler és ti úgy tesztek, mintha nem is vennétek róla tudomást. Mi lesz ennek a vége?

— A határon, sajnos már ott áll Sztálin is, — mondtam. És most arra felelj, Dénes, hogy te, vagy inkább ti melyiket választanátok, ha egyszer nyíltan döntésre kerülne a sor.

— Megörültél! — mondta. Az unokahúgomat elvitték Bécsből, mikor bevonultak a náciak. A testvérem Prágába nősült és róla sem tudok semmit, mióta oda is kitűzték a horogkeresztet. Én csak gyűlölhetem Hitlert.

— És Sztálint? — kérdeztem.

— Nem szeretethetem. Én a hajduk földjén születtem, tehát utálok minden diktatúrát. Azonban... Ha egyszer arra kerülne a sor, hogy le lehet számolni Hitlerrel, a véreim gyilkosával, a fajtám üldözójével, akkor igenis elmennék katonának, vagy partizánnak. Odaállnék a barrikádra és lelövetném magam az első részeg SS-től, ha kell.

— Egyszóval ti Sztálint választjátok?

— Ezt nem mondtam! — tiltakozott Dénes. Igaz, hogy az apám csak egyszerű szabócska volt. Ahogy ma a Conti-utcában mondanák — proletár. Én azonban már amolyan kapitalista félének számítanék náluk. Tehát valószínűleg ott sem szívlelnének. Nem néznék az orromat, nem vizsgálnák a keresztlevelemet, a véreimet, a fülcimpámat. Ha tehát bekövetkezne amitől félek és Magyarország a németek oldalán sodródik be a háborúba, akkor én a *másik* oldalon fogok állani. Nemcsak én. Azt fogom tanácsolni mindazoknak, akik hallgatnak rám, hogy ha kell szabotálják ezt a háborút, ha lehet legyenek partizánok, kémek, árulók. Ez nem bolsevizmus. Ez egyszerű, érthető, emberi dolog. Mi, akik kisebbek voltunk kétezer évig, akiket hajsztak, üldöztek, csúfoltak és megvetettek, úgy fogjuk védeni magunkat ahogy tudjuk. Ahogyan lehet...

— És pontosan ezt fogjuk mondani mi is! — feleltem. Ha a bolsevizmus betör a kárpáti határon, akkor a magyarság is védekezni fog. *Nem Hitlert fogja védeni. Ezt soha ne felejtsetek el.* Védeni fogja az ezeréves földet, a szabadságot, a templomait, az aszszonyai becsületét. Mit védtek a finnek egyedül, ma-

gukra hagyottan? Ő rájuk igazán nem mondhatja senki, hogy Hitlert védelmezték a karjai szorosan? És azokról a magyar diákokról, önkétesekről, papokról, orvosokról, újságírókról, akik elmentek harcolni a finn szabadságért, szintén nem mondhatja senki, hogy Hitlerért harcoltak. A magyarságnak a bolsevizmus megsemmisülés. Nemzethalál.

— Hátha csak ti mondjátok ezt? Hátha az a bolsevizmus már régen demokráciává változott?

— A döntő kérdés nem ez! — mondtam. Hanem egészen más. Abban a pillanatban, amikor egy nemzet a háborúba sodródik, amikor az élet és halál válasz útjára kerül, akkor még csak az sem kérdés többé, hogy jó ügyért harcol-e? Abban a percben, amikor egy alkotmányos ország törvényes kormánya kihirdeti a hadiállapotot, akkor nincs többé vita arról, hogy jól, vagy okatlanul cselekedett-e. Vajjon mit szólna Belgium ahhoz, hogyha a vallónok német oldalon akarnának harcolni. Mit szólna Amerika, ha a japán származású amerikaiak inkább hallgatnának japáni érzelmeikre, mint amerikai érzéseikre. Értsd meg Dénes! Egy kisebbség, legyen faj, felekezet, vagy akármi, megtehet mindent. Élhet ellenzékben a kormánnyal szemben. Rendezhet felkelést, ha törvénytelenül elnyomják. Egyetlen egyet soha, de soha nem tehet meg. Nem húzhat kifelé, ha az ország, amelyben él, háborúban áll. A hadüzenet pillanatáig lehet külön vélemény, külön politikája. Attól kezdve azonban: nem!

Es mit tennél te a mi helyünkben? — kérdezte Dénes.

— En, ha magyar volnék Franciaországban, vagy Amerikában, ha kisebbség volnék bárhol a földtekén, akkor a vagyonommal — ha lenne — és az életemmel odaállanék Franciaország, vagy Amerika mellé. Majd ha Amerika belesodródik a háborúba, — mert ő is bele fog — akkor nézd meg az ottani

magyarokat, talán még a németeket, a japánokat is. Ott fognak állani Amerika mellett, amelynek polgárai, amely hazát adott nekik. Lehet a szívük másfelé húz majd titokban. Lehet, hogy nem lelkesednek majd, de meg teszik a kötelességüket.

Dénes elkomorodott.

— Nagyon nehéz dolgot mondasz most nekem. Erre én tulajdonképpen soha nem gondoltam. És a többiek se gondolnak rá.

— Pedig egyet ne felejts el. A mi óránk is elkövetkezik és a tiétek is. És ha akkor ti a sajtótokkal, az iparotokkal, a pénzetekkel odaálltok a magyarság harca mellé, akkor itt soha nem lesz nácizmus. Akkor mi fogunk megvédeni titeket a gőzfejúk, a türelmetlenek, a gyilkosok ellen. Az utolsó leheletünkig és az utolsó csepp vérünkig. Mert egyet ne felejts még el. A hazát nem csak akkor kell szeretni, mikor otthont ad, vagyont, gyárat, gazdagságot, hanem akkor is, amikor a haza megtagadja az embert, akkor is, amidőn úgy látszik, hogy az egyéni érdekem szembe került a haza érdekével. Ez a legnagyobb, a legnehezebb próba.

Dénes elment és sokáig nem hallottam róla semmit. A szovjet elleni háború kitörése után néhány héttel a rendőri riporter, félre hívott.

— Ismersz te valami X. Dénes nevű alakot?

— Mi van vele?

— Titkos rádió-állomást találtak nála. Sokszorosító-gépet. Orosz utasításokat. És a kihallgatásnál rád hivatkozott. Alighanem hadbíróság elé kerül.

— Dénes a másik sorsot választotta! — mondtam. Ennyi az egész. És ha az övéi győznek, akkor mi-reánk fogják mondani, hogy — bűnösök vagyunk.

EDÉS ERDÉLY ITT VAGYUNK!

A hadsereg mellé beosztott civil sajtócsoporthoz tagjaival robogunk Törökszentmiklós felé és a kocsi-ban Liszt Nándor versét olvassuk. Három-négy strófa az egész: Erdélyről, az Érmellékről, ahova nem mehettünk húsz éven át, ahonnan el voltunk zárva. Financok, csendőrök, katonák, idegen szuronyok, idegen erődök választottak el véreinktől.

*„De most egy kis szőlőlevél
Atrepült az őszi széllel,
Most már én is átmebegek,
Ezzel a kis útlevéllal.”*

Igen! Magyarország most körülbelül eljutott a zenithre és holnap, amikor leomlanak a trianoni határok, valóban egy kis érmelléki szőlőlevél is elég lesz útlevélné. Ki hitte, ki álmodta volna ezt húsz esztendővel ezelőtt? Hiszen most, itt a tükörsíma aszfaltos országúton az ezeresztendős történelem legnagyobb magyar hadserege vonul. Aknaszlatinától és Rahótól le egészen Szegedig hatszázezer magyar honvéd fegyverén csillog az őszi nap fénye. Mohácsnál csak 26.000 magyar küzdött, a szabadságharcban másfélszázezernél többet soha sem ért el a honvédség létszáma. És most hatszázötvenezer magyar indult el, hogy a zágoni határookra kitűzze újra a piros-fehér-zöld lobogót.

És ez a hadsereg nem ilyen, amolyan szedett-vedett insurrekciós társaság, hanem nagyszerűen felszerelt, tetőtől-talpig új mundérba bújtatott, kitűnő honvédség, amelynek motoros hadosztálya, remek tűzérsege és harcrakész gyalogsága van.

Debrecen olyan, mintha a kossuthi idők legszebb napjai elevenedtek volna meg. Bevonultak a cívisek,

zászlósi, meg hadnagyi uniformisban feszítenek az első világháború öreg katonái, Isonzó hősei. A politika, ez a csúnya magyar betegség megszűnt és az Arany Bika fehér asztalainál most egymással ölelkeznek, akik a várospolitikában folytatott szomorú küzdelmekben gyűlölt ellenségként álltak szemben egymással.

Itt a hajdusoboszlói határban egy öreg őrmester tartóztatta fel az autónkat.

— Ki van itt a Függetlenségtől? — kérdezte.

Reichinger úr, a lap mettörje állt ott előttem, tábori zöldben, vassisakja mellett egy későn nyílt fehér rózsával.

— Hát ön is itt van? — kérdeztem kissé meglepetten, hiszen a nyomdában azt beszélték róla, hogy veszedelmes marxista, talán bolsevista is. Most a vén szakszervezeti harcos, a nagyszájú elvtárs, boldogan ölelt meg.

— Ezt is megértük, szerkesztő úr! Azt is mondhatnám: ezt az egyet jól csináltuk!

— Ezt ön mondja, a pacifista? Az örök ellenzéki?

— Ebben a mundérban, — mondja, nincsenek ellenzékiek. Azt mondták háború lesz. Erdélyért kell harcolni. Hát eljöttem. Önként. Nem hívtak senki. És most itt vagyok.

Itt, az Arany Bika fehér asztalánál próbáljuk megcsinálni a mérleget. Honnan indultunk? Hogyan vezetett felfelé az út?

Mi mindent éltünk át e húsz esztendő alatt?

És most, épp Debrecenen keresztül elevenülnek meg az emlékek. A részeg bécsi internacionalista ezred kommunistái lövöldöznek a Kossuth-szobor előtt. Aztán románok. Megszállás. Huszonöt bot. Menekült vagonok a pályaudvaron. Éhes székelyek, fázkódó gyermekek. Lakáshiány, nyomor, B-lista. Irtózatos kavalkade ez. A Péterfia-kaszárnyában szól a riadó kürt. Budaörsnél most harcolnak a honvédek

honvédek ellen. Magyarok magyarok ellen. Benes megüzente, hogy eltapossa Magyarországot.

Most pedig egy hatszázötvenezer főnyi magyar honvédsereg vonul Nagyvárad, Kolozsvár felé. S akik ezt az egyenruhát felöltötték, mind a hatszázötvenezeren hoznak egy keserves emléket. A paraszt nem jutott rég megérdemelt földjéhez, mert a kol-dus országnak még mindig késik a földreformja. A munkás nehéz kenyéren, sokszor a munkanélkü-
liek leves-osztó konyháján élt, mert a szomszédok vámháborúval akarták megfojtani ezt a trianoni or-
szágcsonkot is. A tisztviselőt elkergette állásából a B-lista, a hadirokkantnak nem tudtunk kárpótlást fizetni, mert jóvátételbe elvitték a magyarság vére-
sen szerzett fillérjeit. Oh hányszor kérdeztük: mit tettél velünk Európa? Mit vétettél ellenünk Nyugat?

Es most mégis itt vagyunk!

Harc nélkül, háború nélkül. Itt vagyunk egy olyan döntés segítségével, amelyet még csak nem is mi kértünk, hanem a románok. Igaz, — egyszer talán majd azt fogja mondani a Nyugat, hogy mindezt olyankor szereztük vissza, amidőn égett Nyugat-Európa, amikor német repülőgépek szálltak Anglia fölött és horogkeresztes zászló lobogott Ver-saillesen.

— Ennek a világháborúnak a fegyvereit azonban — mondotta Magyarország külügyminisztere, azon a napon, amelyen Trianon elesett, — nem most, ha-nem Trianonban töltötték meg. S Nyugaton most azok a fegyverek dörögnek.

Mi nem a másét vettük el. A magunkét nyertük vissza. Azt, ami ezer esztendőn át a miénk volt és azt sem fegyverrel hódítottuk vissza. Jóvátettük az igazságtalanságot és ki az, aki ezt számon kérheti tőlünk?

Azok, akik a Magyar Élet Pártjához tartoznak azt

mondják: íme, mégis jó munkát kellett, hogy vé-gezzünk. A magyar élet megszépült, kiteljesedett. A munkásnak megvan a 48 órás munkaideje, fize-téses szabadsága, minimális bére. A falvakon épül-nek az Országos Nép- és Családvédelmi Alap nagy-szerű mintatelepei. Dolgozik a hatalmas egészség-ügyi szervezet, a Stefánia, a Zöldkeresztes Akció, amelynél modernebb szociális organizáció nincs a nyugati államokban sem. Álláshoz juttattuk az ál-lástalan ifjúságot, megteremtettük a keresztény ke-reskedelem szervezeteit, csatornával, öntözőművek-
kel látjuk el az Alföldet, egy-kettőre megépül a ta-racközi nagy vizierőmű. Villany fogja világítani a falusi cselédházakat és rizst termelünk a hortobágyi szíken.

— Nézzétek meg, — magyarázza egyik fiatal képviselő — mit teremtett ez a nép húsz esztendő alatt? Magyarország Európa zöldséges, gyümölcsös kertje lett. A magyar parasztasszony parlagi tyúkja tojással, baromfival látja el fél-Európát. Megnőtt a termelés mennyisége, emelkedett a minőség szín-vonala. Lenyomtuk a csecsemők halálozási arányát, felemeltük a születések számát. Házassági, család-alapítási segélyt kap a legegyszerűbb, legszegényebb ember is. A társadalom-biztosításunk különb, mint Németországé, vagy Angliáé és mikor bevonultunk a Felvidékre, Kárpátaljára csak akkor tudtuk meg, hogy szociális téren mennyire előbbre vagyunk a hirhedt cseh demokráciánál.

— Igaz, — mondja egy másik képviselő, a füg-getlen kisgazdapárt tagja — a nemzet sokat végzett húsz esztendő alatt. Talán többet, mint Európa bármelyik nemzete. De ne legyünk büszkék. A fal-vakon még mindig nyílt a szavazás, a földbirtok-reform még mindig késik. És majd ha a világ ítélő-széke elé kerülünk, akkor ezt is mérlegelni fogják.

— Ebben igazad van — bólint rá a kormánypárti. De ti nektek kell tudni, hogy mi soha nem voltunk

útjában se a föld-reformnak, se a titkos választásnak. Azonban a titkos választás nem az urnáknál kezdődik, hanem az iskoláknál.

— Hétezer elemi iskolát épített ez a koldus-ország. És ha még öt nyugodt esztendő ad nekünk az Isten, akkor egy művelt, felvilágosult, elégedett néppel mehetünk a földreform és a titkos választás elé. Különben is ezt nem lehet tovább halogatni. Erdély, Felvidék, Kárpátalja titkosan szavazott, — ha engedték szavazni — az idegen uralom alatt. Hát most senki sem mondhatja nekik, hogy fordítsuk vissza az idők kerekét és fogadjuk el Bethlen gróf véleményét, amely szerint a magyar ember elég egyenes ahhoz, hogy nyíltan is megmondja a véleményét. A reformokat mi, a jobboldal, akartuk mindig. És nem mi voltunk, akik lekötötték a reformerek kezét.

— Talán hagyjuk ezt, ezen az ünnepi órán! — mondja egy idős felsőházi tag. Holnap indulunk Nagyvárad felé. . .

S reggel, mikor megérkezünk a biharkeresztesi határra, a hatalmas legelőn olyan kép fogad, melyet csak a szabadságharc legszebb napjaiban láthatott a magyar. Acélsisakos ezredek fegyvere csillog a hajnali napban és végtelen sorokban vonulnak, tüzérek, huszárok, aknavetők, gépkocsizó gyalogság, ejtőernyősök, határvadászok, csendőrök.

Valahol az országút szélén, két testőr tartja a hófehér paripa kantárját. Bíbor-bársony a nyeregtakarró és a nemes, hófehér lipicait az ország első gazdája nevelte: maga Horthy Miklós.

Talán ő is ezen a napon áll a zenithen. Az ő csilaga most jutott legmagasabbra, amikor bevonulhat Szent László városába. Egy bizonyos. Ma az egész nép szeretete veszi körül az öreg tengerészt, akiről egyszer majd a történelem is ítélni fog, de a nép, amely nem a historikusok mérlegével mér, a szívé-

vel, az érzéseivel és a sikerein át ítéli meg az embereket és az államférfiakat. És a nép sikere mellett ez a nap Horthy Miklós történelmi sikere. Akármilyen mondanak egyesek, Szegedről egy összetoborzott, maroknyi hadsereg élén indult, széttépett, kifosztott, koldus-országot vett át. Balsorsot, pártviszályt, elkeseredést, zűrzavart. Trianont! És ma itt van. Egy hatszázötvenezer főnyi hadsereg élén, hogy valóra váltsa egy nemzet álmait.

A történelem sok mindent elmondhat majd róla, de bizonyosan el fogja mondani azt is, hogy magyarnak való államfőnek teremtette az Isten. Van kemény keze, de nem diktátor. Odaüt az asztalra, ha kell, de senki nem tartja be úgy a magyar alkotmány rendelkezéseit, mint ő. Magyar még abban is, hogy szereti a külsőségeket, az alabárdos testőrök arany-ezüst sujtásos egyenruháit, de maga nem él sem jobban, sem rosszabbul, mint egyik-másik magyar birtokos-társa. Reprezentatív jelenség, aki tud imponálni a magyarnak és a külföldinek.

De vajjon nem borzong-e ő fellelte is a végzet árnyéka? Vajjon, a szerencsecsillag fénye nem hanyatlik-e máttól kezdve. Mélyre, egyre mélyebbre? Mert erre a húszesztendő uralkodásra nem borul-e rá két baljós árnyék? Nem hiányzik-e mellőle valaki, aki az öreg úr mellett, a fiatalságot képviseli? Mert a fiatalság, épp az, amely a jobboldalon állt ma már nem úgy gondolkodik, mint az öregek. Ez a fiatalság olvasta Milotay Ismeretlen Magyarországot, olvasta a népi írókat, Prohászkat, sőt talán Kovács Imréék Néma forradalmát is. És ha ezen a fiatalságon állana, akkor ma nem lenne több nagybirtok, hitbizomány Magyarországon. Ez a fiatalság nem érti többé, hogy miért kell ott ülnie a felsőházban egy csomó embernek, akik összesen vagy két millió hold latifundiumot képviselnek. Nem érti, miért nem lehet megrendszabályozni a nagykapita-

listákat, a kartellek vezéreit, a trösztök kiskirályait. Gömbös Gyula vezetése alatt a Turul fiatalsága megrendezte a nagy népi egészségügyi kiállítást. Belekiáltotta a magyar közvéleménybe, hogy nem lehet tovább várni a földreformmal. És a reform mégis elmaradt. Titkos hatalmak lefogták a Gömbös Gyula kezét, s Gömbös belehalt élete legnagyobb csalódásába. Igen! A fiatalság azt kérdezi, hogy van-e még idő pepecselni itt a germán és a szovjet hatalom árnyékában? Van-e még időnk kimélgetni az előjogokat és nem volna-e ideje végre legaljáról kezdeni az országépítést. Földjéhez kötni a magyar parasztot, hogy legyen mit védenie? Vajjon nem nagyobb, nem erőteljesebb volna-e Horthy Miklós hatalma, ha ott nyugodna a virágzó paraszt-kis-birtokon, a kisemberek millióin és nem támaszkodna egyik felével a latifundiumok és a nagykapitalisták szűk társadalmára?

Oh ez a hatalom! Szédítő, bűvölő, kegyetlen teher és gyönyörűséges mámor. Horthy Miklós azonban csak a terhét viselte eddig. Nem szédült meg a hatalomtól. Küzdött Trianonnal, a kommunistákkal, leverte a királypuccsot, miközben vérzett a szíve a királyért és a kiontott testvér-véréért. De vajjon nincs-e mellette valaki, akit megszádított ez a mámor, aki csak a hatalom fényességét látta? Ez a szép, gyönyörűséges, őszhajú asszony, a kisnemesek lánya, nem álmodik-e ott a budai Várban valami örök-életre szóló hatalomról? Dinasztia-alapításról? Miért kell a vezércikkekben óvatos célzásokat tenni a Hunyadiakra, Corvin Mátyásra, akik ugyanígy jöttek a nemzet élére és aztán egy napon fejükre tették Szent István koronáját. Hiszen a miniszterelnökségi sajtóosztály bizalmas utasítása már nyíltan is a Hunyadi „dinasztia” emlegetését tartja kíváncsnak. Ez a szépséges nagyasszony, valóban királyi jelenség. Finom, jószívű, méltóságos párja az urának. De nin-

csenek-e veszedelmes álmai? És vajjon nem ezek az álmok zavarják a magyar politikát? Vajjon nem ő fél-e az ellenzékiektől, a reformerektől, akik ezeket az álmokat, egy asszony szépséges álmait veszélyeztetik?

De a valóságnak ezen a szép napján, ne beszéljünk se a szép, se a rossz álmokról.

Hiszen, talán észre se vettük, már ott állunk Nagyváradi főterén. Ötvenezer ember, harangzúgás, gyöngyös pártás lányok, zokogó székelek. Az öröm órája ez. Hiszen a rabbilincs letört. A nemzet álma megvalósult és a legnagyobb álmot mégis csak Horthy Miklós váltotta valóra.

— Nézzétek!

A szűk Fő-utcán ott jön már fehér paripája hátán a Szabadító. Az erkélyeken fűtőkben lógnak az emberek. Minden pillanatban lelőheti egy álruhás vasgárdista. De ő ül a paripa hátán. Körötte csak néhány gyalogos, alabárdos testőr és feltámasztásra szólnak Szent László harangjai. Zeng az „Erdélyi induló”.

De hallga csak! Milyen furcsa, idegen taktusok? Milyen nem magyar hangok ezek. Édes Erdély itt vagyunk! — harsogják a rezes bandák, éneklük a kipirult arcú nagyváradi lányok. Ki gondol most arra, hogy a felszabadításnak ezt az idegen muzsikáját, ezt az operett-fináléba illő „hazafiságot” egy jiddisch marsból kölcsönözte a szerző. Ki gondol rá, hogy ezt a botrányt csak a legnagyobb fáradtsággal lehet majd eltussolni az ország szeme előtt? Ebben a dalban egy másik világ énekel. Nem az ifjú katonáké, nem a reformereké és nem a szabadítóké, hanem a Színházi Életé.

És mégis!

Nézzétek! Itt jön a szabadító fővezér. Fehér paripáján olyan mint a magyar legenda fél-istenei. Eleven szobor, magyar vezér, Hunyadiak utóda! Csak

ezt az Erdélyi-indulót ne hallanánk harsogni! Csak ettől a másik Magyarországtól is meg tudná szabadítani már a magyar népet! Hiszen — lássátok — milyen fiatal, milyen daliás. És úgy hull rá a rengeteg virág, mint ha ma csakugyan virágesőt haramatozna az ég is.

Ott áll már a fehér paripa, a tribünök előtt. S az „öreg úr” kiveti magát a nyeregből. Fiatalon, mint valamikor tengerészcadét korában. Épp úgy, ahogy a bécsi Hofreitschule-ban tanulta. Felviharzik az ötvenezer torok. Magasba röpülnek a zászlók. Ő pedig belenyúl a tengerész-kabátja zsebébe. Kivesz egy kocka-cukrot és odaadja a hófehér paripának. Megveregeti a nyakát. Olyan szép, olyan magyar, olyan emberi mozdulat ez, hogy tombol az egész Nagyvárad. Az öreg úr, csak most szalutál!

A Szabadító most köszönti Erdélyt.

S ebben a pillanatban súgja mellettem valaki:

— Hallottátok! A román király lemondott a trónról!

Még néhány nap és a piros-fehér-zöld zászlót kitűzik a zágoni határon. Magyarország csillaga a zenithre ért.

A CSALÓDOTT MENYASSZONY.

Kolozsváron az első ember, akivel találkozom a bukovinai székelyek papja.

Onnan jön a határokon túlról. Jön, mint Julián egykor IV. Bélához. Azt mondja Teleki Pált keresi! Beszélni akar vele. Mert jön a tatár. Az orosz meg fog indulni és akkorra a bukovinai székelyeknek itt kell lenniök a határon belül.

— De vajjon nincs-e későn!

Erdély azt mondja, hogy: nincs! A bécsi döntés a Székelyföldet visszaadta Magyarországnak, de tulajdonképpen mégis elvágta tőle. A határok felé nem vezet vasút.

— Nem baj! Megépítjük a dédai vasutat.

A határokon, a kárpáti hágókon nincs megfelelő katonai védővonal.

— Nem baj! Meghosszabbítjuk a Horthy-vonalat.

Az alkotás, az országépítés láza festi pirosra az itteni arcokat. Egy szent esküvés az egész Erdély és egész Magyarország!

— Most jóváteszünk mindent! Helyre hozunk mindent!

Feledhetetlen látvány, amint Kolozsvár főterén végigdübörög a magyar hadsereg. Egyszerre megnövekedik az erdélyiek bátorsága, bizalma, öntudata. Nekik azt mondták a románok, hogy egy szedett-vedett, fegyvertelen, mezítlábas társaság fog idejönni. S most virágesőben, könnyzáporban, tankok, autós oszlopok. Egy modern hadsereg menetel itt, ahonnan 1918 karácsonyán megverten, tépetten húzódott ki néhány rongyos század.

Csak ezt az Erdélyi-indulót ne hallanánk már! Ezt a szörnyű, idegtépő, operett-muzsikát. Egy másik Magyarország riasztó kakofóniáját. Mert ezt

nem értik itt Erdélyben. És nem értenek sok más mindent. Ők a rabságban, a nyomorúságban, a kisebbségi sorsban egyszerűbbek, emberebbek, magyarabbak lettek. Minket pedig hamis irredenta cicomába öltöztetett egy idegen szellem, amelyet elfelejtettek elpusztítani 1919 után. Ők megtanultak némán, felszegett fejjel nem engedelmeskedni az idegen hatalomnak. Mi ájultan csapdostuk a bokánkat az úgynevezett „tekintélyek” előtt. Nekik, a kisebbségi sorsban nem jutott cím és rang, gyakran még kenyér sem. Mi kegyelmesí, méltóságosi címekkel büszkélkedtünk. Náluk a Nyirők, Reményik Sándorok, Wass Albertek egyszerű nyelven kellett beszélni. Nálunk a Színházi Élet stílusa lett a társasági modor.

Egy szörnyű, idegen fertőzés bacillusait hozza most egy másik Magyarország ide a havasok szűztiszta levegőjébe. Nem akarjuk észrevenni, hiszen annyit beszélünk a keresztény Magyarországról, de a pesti Lipótváros, a kávéház, a körút, az espressók finom idegen mérget hinti szét most itt az anyaország. Ez a szellem, amely vereséget szenvedett 1919-ben, amelyet megutált mindenki, két évtized után mesterien átformálta Magyarországot. A forradalom, a bolsevik-lelkű zsurnalizmus nem volt már jó portéka 1919 után. Megpróbálták hát mindent átkenni az előkelőség, a hazafiság, a revizionizmus, olykor az irredenta rikító, olcsó színeivel. A proletárságot nem lehetett megmérgezni többé. Hát megmérgezték az arisztokráciát, és részben a középosztályt. És el kell ismerni mindez mesteri munka volt.

A lapjaikhoz lassan becsalták a bethleni korszak minisztereit, a Színházi Életükbe lefényképezték a miniszterek estélyeit, a kormányzó Garden Party-jait és melléjük odafotografálták a bankárok, iparmágnások, vagy a lipótvárosi új egzisztenciák zsúr-

jait, amelyeken az 1919-es kommun zsurnalisztái, színészei „hetyegtek” együtt az azonos körből származó iparlovagokkal és minderre azt mondták, hogy a kettő tulajdonképpen egy. A kormányzó fogadóstje és a Hatvany Lili bárónő zsúrja. Egy és azonos. Una eademque nobilitas! Ezt kell követni. Ezt kell példaképpen magunk elé állítani.

Hiába jaidult fel olykor az Egyház, hiába protestáltak a katolikus újságírók, s hiába írtak hátborzongató riportokat a Mária Valéria-telep nyomortanyáiról, áldozatos lelkű páterek hiába dobták a magyar arisztokrácia és középosztály asztalára a „Krisztust, kenyeret!” című könyv gyilkos vádiratát. A Színházi Élet tulajdonosának, Incze Sándornak nagyobb befolyása volt a magyar társasági élet kialakulására, mint Prohászka Ottokárnak. Prohászka könyvei öt-tízezer példányban jelentek meg. A Színházi Élet százezer példányban. És a Színházi Élet, a napisajtó társasági rovatai, a pletyka-kolumnistái szüntelenül azt szuggerálták lefelé, hogy a kegyelmesi címekkel feldíszított tekintélyek előtt meg kell hajolni. Akár Lebédiából indultak, akár Tarnopolból.

Una eademque nobilitas!

És a magyar középosztály, a magyar tisztikar egy része, — a nélkül, hogy észrevette volna — húsz esztendő alatt átvette ezt a társasági modort. A kérélek alássan kedves bátyám, — amiről az Intím Pisták megemlékeztek, általános megszólítási forma lett. A szabolcsi új dszentrik disznósörtés kalapját divatként hordták a magyar mágnás ifjak. A társadalmi élet egy idegen, mulatságos majom-cirkusszá vált, bokacsapdosással, „tisztellek alássan” szellemeskedéseivel, jampecséggel, fenn az ernyő nincsen kas úriassággal és szívet szorító magyartalansággal.

Ez a szuggesztio lassan hatalmába kerítette a középosztályt, az alantabb tisztviselőket. És min-

den városi aljegyző legalább olyan tekintély akart lenni, mint Vida kegyelmesúr, és minden hivatalnokné olyan perzsabundát akart hordani, mint az „isteni” Karádi Katalin. Minden altiszt olyan tekintély kívánt lenni a maga szemétdombján, mint a titkostonácsosi címmel felővezett nagyobb kakasok és mindenki „halálisan” meg volt sértve, — nyilas vagy kommunista szemtelenkedésnek vélte, — ha tekintély-mivoltát kétségbe merite vonni valaki. Ez az igazság!

Miniszterek, sőt miniszterelnökök buktak beje abba, hogy ujjat mertek húzni ezekkel a társasági álteknitelyekkel. Mikor a Felvidék magyarlakta része visszakerült, sokan azt hittük, hogy mindennek vége lesz. Hiszen a felvidékiek ugyancsak egy egyszerűbb életformát, a kisebbségi sorsban megtanult demokráciát, emberibb magatartást hoztak magukkal. Ők valószínű hatalmakkal — a benesi állam elnyomó erőszakával — nem pedig mondvincsinált tekintelyekkel, nem tízezer pengőért vásárolt kormányfőtanácsosi címekkel állottak szembe. Ők nem tudták tisztelni ezt a magyar társadalmi majomszínházat. A magyarság, főként a felelősséget érző jobb oldal új lelket, megújítást várt tőlük. És mindjárt a parlament első ülésén, amelyen megjelentek a visszacsatolt Felvidék képviselői, szemükbe vágta Sztranyavszky Sándor:

— Ez a benesi szellem!

Imrédy Bélának is abba kellett belebuknia, hogy a nemzeti és keresztény demokráciának, a tiszta magyarságnak új szövetségét akarta megcsinálni a felvidékiekkel. Ki akarta szellőztetni a kaszinók társalgójában, kártyaszobáiban összegyűlt, áporodott levegőt. Ez a szikár és komor aszkéta úgy gondolta, hogy elérkezett a belső megújítás, a nemzeti demokrácia ideje, a társadalmi cirkusz és álarcosbál felszámolásának órája.

És ettől a megújítástól nagyon félt egy őszhajú,

gyönyörűséges asszony, aki a hatalom álmait és örökkévalóságát álmodta a budai Várban. Ha kisöprük a Verbőczy uramék Magyarországaival összekevert Tarnopolt, kire támaszkodik majd a hatalom? Hiszen ez az Imrédy már megmutatta, hogy veszedelmes lízadó. Nyilas, vagy talán kommunista is. Feloszlatta a szesz-kartellt, amelynek tizenhét azonos származású családja évente legalább harminc millió pengőnyi, illegális, adózatlan jövedelmet tett zsebre. Az ilyen veszedelmes „antiszemitát” — mondták, ki kell irtani. Ki kell irtani a kuglipályáról. Ez az ember ért a pénzhez. Európában talán a legnagyobb elméleti és gyakorlati tudósa annak. A mellett megközelíthetetlen. Az ilyen ember előbb-utóbb bajt csinál.

Hetekig, hónapokig jártak a 8 Órai Újság munkatársai Imrédy Béla őseit kutatva. Elmentek Németországba, megvesztegettek a megvesztegethető vidéki polgármestereket. Pecunia non olet! — Ezek felvették azokat a guruló pengőket, amelyek még megmaradtak a szegény szesz-kartell tagjainak. Egy napon aztán a kormányzó elébetárta ezeket a megkorrigált keresztleveleket Imrédy Bélának:

— A dédapja zsidó volt, kedves Imrédy!

Azt mondják Imrédy Béla elájult.

Ez volt a köszönet a Felvidék visszacsatolásáért.

Most hát majd Erdélynek is meg kell ismerkednie ezekkel a módszerekkel. Hiszen Erdélyben is él az úgynevezett „benesi szellem”. Itt sem szeretik a hamis pompát és a hamis tekintélyeket.

Pedig már nem Imrédy a miniszterelnök, hanem Teleki Pál, ez a száraz, okos és szenvedélyek nélküli földrajz-tudós, aki meghozza Erdély fia. Ő egy magában is egész külön világ. Az Angoi Királyi Földrajzi Társaság tagja s úgyszólván ez az egyetlen rangja, amire büszke. Ő állt ott a trianoni óratérben, amikor Erdély és Magyarország fölött kimondották: a halálos ítéletet s holnap ő fog itt állni Kolczsvár főterén, mikor a kormányzót köszön-

tik a feltámadásra szóló harsonák. Vajjon neki, az Angol Királyi Földrajzi Társaság tagjának se hinne a világ, hogy hű barátja annak a Nyugatnak, amely minket belekergetett Trianon poklába? Ez a száraz, szenvedélyek nélküli tanár talán a legeutókébb embere az elmúlt húsz esztendő magyar korszakának. Segített megalapozni a szegedi ellenforradalmat, amikor nyakkendő nélkül, kezében egy kis Vulkán-kofferral és benne három millió koronával beállított Szegedre, hogy megkezdje a Horthy Miklós körül csoportosuló tisztek és a nemzeti hadsereg szervezését. Apponyi oldalán ő képviselte a magyar érdeket Trianonban.

Akkor meg se nézték az ő világhíressé vált piros-fehér nemzetiségi térképeit. Most két országrészt segített visszaszerezni velük. S ha valaki az ő magyarsága, az ő politikai érettsége, europérsége örökidőkre szóló bizonyíték, hogy nem tehetünk másként. Ha Teleki a Bécsi Döntés révén ki merte harcolni a revíziót, akkor azt merni kellett az egész nemzetnek. Ha Teleki elfogadta — mint mondják — „Hitler kezéből” Erdélyt és Felvidéket, akkor elfogadhatja a nemzet is.

Teleki Pálról igazán senki sem mondhatja, hogy „náci-bérenc”. Hiszen ez a professzor és cserkész, ez a katolikus puritán és erdélyi nemes nemcsak a szegedi ellenforradalmat tudta nagyra növelni. Valami egész különös, soha nem látott egyéni módszerrel csinálja a politikát. Németbarátságot emleget kifelé, de a guruló márkák vádját kiáltja a nyilasok felé — noha ő tudja a legjobban, hogy Magyarországon nem gurul semmiféle márka — s közben Angliának még ma is elküldi a magyar élelmiszer-szállítmányokat. Az a típus, akit nem lehet megingatni és mégkevésbé megvesztegetni. Utálja a népszerűséget és mégjobban utálja az újságírókat. Semmi érveke nincs a szenzációk iránt. Mikor a pa-

dot döngetve interpellálják a parlamentben, akkor ő három órás beszéd unalmába tudja belefojtani, a legdühösebb izgalmakat. Kassán három órát beszélt arról, hogy a magyar ember *kereset* beszél. Csak egymásra kacsint és érti, hogy mit akar a másik. A beszédet senki sem értette, de mindenki meg volt győződve róla, hogy Teleki valami nagyon fontosat mondott.

Vajjon itt, Erdélyben meg fogják-e érteni ezt a beszédet? Megértik-e hogy húsz év óta ő sem járt itt. Megértik-e majd, ha a magyar mágnásnak akarja visszaadni a románok által elvett földet és nem a magyar parasztnak akarja juttatni? Teleki száz százalékgig hiszi, hogy azok az alapok, amelyekre a mai rendszer támaszkodik, jók és helyesek, időtállóak. Ő nemcsak a magyar igazság harcosa, hanem a rendszer katonája is. A változhatatlanság hirdetője. Nem szereti a reformokat, vagy ha szereti, mindig attól tart, hogy a szélsőség esetleg a németek malmára hajtja a vizet. Ő nem akarja a „nyilasok vitorláiból kifogni a szelet”, mint Darányi Kálmán akarta. Teleki a nádpálca híve minden belső kérdés megoldásánál. A mellett hisz az erdélyi politikában. Hiszi, hogy kétfelé is lehet jó arcot mutatni, két vasat is lehet egy tűzben tartani és egy zsákból lehet egyszerre hideget, meleget fűjni. Vajjon elhiszik-e neki az angolok? És elhiszik-e a németek? Egyáltalán megértik-e itt Erdélyben, ahol egyszerű szavakat, egyszerű igazságokat és egyszerű embereket várnak?

Teleki neve egybe van kötve a magyarsággal, az angol-barátsággal, de össze a magyar világnak azzal a darabjával is, amely korhadt, amely már nem népszerű. Hihetetlen és furcsa circulus viciosus ez. A magyar nép nem rajong a felsőházért, a nagybirtokért, a színházi-életes társadalmi majomszínházért, a tekintély-állam ál-tekintélyeiért. S aki az utóbbit vé-

di, az az angol szimpátiáktól idegeníti el a közvéleményt. A kastélyok, a felsőházi tagok, a kegyelmes urak itt vannak. És Anglia messze van. Ha a mostani német-barátok, a szociális reformok sürgetői csinálnának angol-barátságot, akkor a magyarság egy emberként állana az angolok oldalán. Ezek viszont nem mernek angol-barátok lenni, mert ezt a fogalmat kompromittálták a baloldalon azok, akik a „magyar életformát” védik. A közéleti cirkuszt, a hajbókolást, a margitszigeti golfpályát, a walesi herceg kecskeméti „bárackját”, amit a hajdani szeszkartell állított elő.

És épp ez a „magyar életforma” az, ami tarthatatlanná vált, mert hiszen nem magyar, nem európai és nem időszerű már. Erdély egy fiatal, szociális Magyarországot vár. Azt várja, amely a tényekben valósággal már megszületett és amelynek minden eredményét, nagyságát, szépségét lerontja ez a „magyar életforma”. A bokacsapdosók, tekintélyt játszó kegyelmes urak és kormányfőtanácsosok. Erdély szabadságát vár és most kap egy otthonról kimustrált hivatalnok-sereget, néhány basáskodó tekintélyt, akik nem felszabadított, hanem meghódított területnek tekintik Erdélyt. A megújult Magyarország visszaszerezte Attila földjét és a megkorhadott életforma megszállottjai most elvesztik azt.

— Űgy jártunk veletek, — mondja egy tusnádi magyar — mint a középkori királykisasszony, aki álmaiban meglátta a vőlegényt. Szép volt, fiatal, erős, bátor. Hiszen húsz éven át mi is ilyennek láttunk, ilyennek álmotunk titeket. És aztán egy napon eljött a vőlegény. És nem olyan volt, mint az álmokban. A menyasszony, — ne haragudjatok — csalódott.

Igen. Mert mi nem álomlovagok, csak emberek vagyunk!

Mi történt hát?

És most a Oltárkö alatt hirtelen meglátjuk a magunk valóját. Magyarország belekapcsolódott a nagy európai nemzeti áramlatba, amely a versaillesi és trianoni diktátum megdöntésére törekedett. Akarva, akaratlan nemzeti vonalon a Hitler „szövetségesé” lett, miután az angolok, franciák nem ismerték el nemzeti igényeinket, nem segítettek hozzá azok megvalósításához. Mint revizionisták tehát egy úton menetelünk a németekkel, — a békediktátumok megdöntésére és a bolsevizmus elleni harcban.

Annak a nagy európai áramlatnak, amelynek millió számra vannak hívei, Franciaországban, Belgiumban, Itáliában, Spanyolországban, Svédországban és vannak hívei magában Angliában, sőt Amerikában is. van egy másik oldala: a szocializmus. Szociális téren azonban a mi Magyarországunk felső rétege Anglia szövetségesé. Pontosabban az angol életformáé: a kastélyé, a nagyiparé, a kereskedőé. Az angol munkástól éppen úgy félnek, mint a némettől, a Labour Party-től épp annyira, mint a NASDAP-tól.

Nemzeti vonalon elismeri, hogy azoknak van igazuk, akik össze akarják zúzni Trianont. És szociális vonalon azokkal tart, akik fent akarják, vagy legalább is fenttarthatják Trianonnal együtt a nagybirtokot, a hitbizományt, a liberális kapitalizmus megmaradt részeit, a szeszkartellt és a Színházi Életet.

A magyar tragédia itt van. A lélek kettéhasadt. A gondolat, amely Szegedről egyértelműen indult, kétfelé vált. Egy szociális forradalom elmaradt.

S a résen a bolsevizmus fog beözönlenni.